

mgr Krzysztof Krawczyk

Temat pracy doktorskiej: „Właściwości systemu Ja osób z zaburzeniami typu borderline w porównaniu z osobami o odmienniej głębokości zaburzeń psychicznych – podejście dyskursywne”

Promotor - dr hab. Mirosława Huflekt-Łukasik

Streszczenie

Cel: Jednym z kluczowych aspektów zaburzeń (osobowości) typu borderline jest niejasny lub zaburzony obraz samego siebie, własnych celów i wewnętrznych preferencji. W niniejszej rozprawie podjęto zagadnienie charakterystyki systemu Ja osób z diagnozą BPD w ramach podejścia dyskursywnego. Przyjęty model teoretyczny przewiduje istnienie w umyśle jawnych i utajonych reprezentacji (samo)wiedzy skonstruowanych w specyficznych kontekstach społecznych w procesach intersubiektywnego negocjowania znaczeń osobistego doświadczenia. Ponadto założono, że zaburzenia typu borderline odpowiadają pośredniemu – między zaburzeniami schizofrenicznymi (psychozy) a zaburzeniami lękowymi (nerwice) – stopniowi głębokości zaburzeń psychicznych. Pytania badawcze dotyczyły różnic między grupami o odmienniej głębokości zaburzeń psychicznych w zakresie (1) organizacji jawnej i utajonej reprezentacji treści doświadczenia oraz (2) jakości procesów negocjowania znaczeń bieżącego doświadczenia. Spodziewano się, że u osób z głębszymi zaburzeniami psychicznymi w systemie Ja wystąpi mniejsza wzajemna zgodność reprezentacji treści doświadczenia powiązana z częstszym posługiwaniem się „represyjnymi” wzorcami negocjowania znaczeń.

Metoda: Przeprowadzono dwa badania: pierwsze w modelu ex post facto, drugie w modelu quasieksperymentalnym. Do weryfikacji hipotez wykorzystano metody projekcyjne (zmodyfikowaną procedurę TAT) – zgodnie z założeniami podejścia dyskursywnego: odzwierciedleniem organizacji systemu Ja danej osoby są właściwości tworzonych przez nią narracji. W badaniu 1 wzięły udział 24 osoby podzielone na cztery równoliczne grupy: (1) pacjenci z diagnozą zaburzeń schizofrenicznych, (2) pacjenci z diagnozą zaburzeń typu borderline, (3) pacjenci z diagnozą zaburzeń lękowych i (4) osoby zdrowe (bez zaburzeń psychicznych). Osoby badane układały opowiadania do 6 tablic wybranych z zestawu TAT, które następnie poddano analizie według systemu interpretacji opracowanego w podejściu dyskursywnym (Stemplewska-Żakowicz, 2004). W badaniu 2 wzięło udział 36 osób podzielonych na trzy równoliczne grupy: (1) pacjenci z diagnozą zaburzeń typu borderline, (2) pacjenci z diagnozą zaburzeń lękowych i (3) osoby zdrowe. Osoby badane układały opowiadania do 6 tablic TAT z elementami manipulacji eksperymetalnej (we wprowadzeniach do tablic sugerowano określone interpretacje sytuacji prezentowanych na obrazkach). Następnie analizowano relacje między treścią wprowadzeń do tablic TAT a tematem opowiadań.

Wyniki: W badaniu 1 stwierdzono największą zgodność reprezentacji treści doświadczenia u osób zdrowych i z najniższym stopniem głębokości zaburzeń psychicznych, mniejszą zgodność u osób z zaburzeniami typu borderline, zaś najmniejszą u osób z najwyższym stopniem głębokości zaburzeń psychicznych. Okazało się, że w systemie Ja osób z zaburzeniami typu borderline przeważają reprezentacje treści niepowiązane ze stabilnym obrazem własnej osoby (rozumianym jako obszar jawnej samowiedzy zgodny z przeżytym doświadczeniem). W badaniu 2 ujawniono, zgodnie z przewidywaniami, że osoby z zaburzeniami typu borderline częściej niż osoby zdrowe i z diagnozą zaburzeń lękowych posługują się wzorcami negocjowania znaczeń „represyjnymi” (opartymi na zaprzeczaniu) wobec bieżącego doświadczenia.